

NOVA PRAVDA

GLASILO NARODNO-SOCIJALISTIČNE STRANKE.

Uredništvo in upravnništvo:
Ljubljana, Gradišče št. 7, levo. Telefon št. 77.

Izhaja vsako soboto.
Posamezna številka velja 1 K.

Naročnina: Mesečno 4 K, četrletno 12 K, polletno 21 K in celoletno 48 K. — Inserati po dogovoru.

Pijavke ljudstva.

Razmaha socijalistične misli tudi kapitalistične meščanske stranke ne morejo kratkoma ignorirati. Stranke bankirjev, veletrgovcev, veleagrarcev in advokatov so se zato „modernizirale“ ter sprejele v svoje programe socijalizacijo veleobratov, varstvo dela in druge socialne uredbe. To pa je navidezno. Resno jim ni na občekoristnih uredbah. Zmagal je princip splošne volilne pravice. Delavski razred prav resno posega vsled svoje številnosti v volilni boj. Kapitalistične stranke ne morejo dobiti niti enega mandata, če ne bo izvoljen z glasovi delavskega ljudstva. Izključno vsled tega dejstva so kapitalisti primorani, da sploh morejo med ljudstvo, nastopiti s hinavskimi zavijanji o socijalnih reformah.

V navadi kapitalističnega razreda je, da nastopa z lažjo in potvarjanjem dejstev, računajoč z nevednostjo mase. Pri tem nečednem poslu se poslužuje bogato plačanih eksponentov in svojega časopisja, ki je ravnotako dobro založeno z denarjem milijonarjev.

Tako je povsod na svetu in tudi v Jugoslaviji ni nobenega vzroka, da bi bilo drugače.

Pri nas nastopajo v javnosti razne demokratske in radikalne stranke, ki pa v resnici niso prav nič demokratske in radikalne, ampak skrajno reakcionarne. Navzlic svojim navidezno lepim programom in sladkim obljubam so zaščitnice najostudnejšega kapitalizma in s tem velike sovražnice ljudstva. To danes vsak pameten človek ve in prav malo je nevednežev in zapeljancev, ki bodo šli na kapitalistične limance.

V zvezi s klerikalnimi nazadnjaki, vladajo danes v Belgradu takozvani demokrati in radikali. In kaj doživljamo? Delo ne gre nikamor izpod rok in vsaki teden imamo škodljive vladne krize. Vse samo zato, ker se kapitalistični sebičnejši tepo med seboj za korita in mastne zaslužke. Kam nas je privedlo tako vladanje, občutimo prav dobro na lastni koži. Pri ogromno razpoložljivih zalogah živil kmalu ne bomo imeli kaj jesti; v državi je vsaki dan večja anarhija; o socijalnem zakonodajstvu ni ne duha ne sluha; osebna svoboda se ubija; na vodilnih mestih, kjer bi morali biti strokovnjaki, so ignorantje, ki kradejo bogu čas in državi milijone; svet se norčuje iz nas, ker upravljamo državo, kot upravljajo pijanec posestvo, brez premisleka, samo da je osebnim užitek ugodeno. Po celi Jugoslaviji se razlega samo ena kletev, ki izveneva v mogočen klic ljudstva: proč s paraziti, proč z lopovsko bando, ki živi na stroške delavskih in danes neposedejočih ter redi svoje vampe in vlačuge na račun ljudskega premoženja!

Razpisane so volitve za konstituanto in obračun z pijavkami ljudstva je pred durmi. Delavstvo gotovo ne bo več nasledlo sladkim besedam sovražnikov ljudstva in ne bo volilo na komando. Volili bomo samo ljudi, ki so izšli iz pomanjkanja in trpljenja in ki dobro poznajo naše potrebe in zahteve. In kar je glavno, volili ne bomo takih, ki bi nas pri prvi priliki izdali in zatajili.

Pripravimo se za volilni boj!

Samo na to nam odgovorite!

Iz kapitalističnih krogov prav lahko vsaki dan slišite, da pri nas sploh kapitalistov ni. V Jugoslaviji po mnenju kapitalističnih strank sploh ni posameznikov in skupin, ki bi obogateli na račun ljudstva. Mi pa vidimo in vemo vse nekaj drugega.

Kapitalistične trdnjave banke so si — mirno rečeno, na nepošten način — pridobile milijonske in milijonske profite. Voditelji bank so si z raznimi manipulacijami istotako priglufali milijonska premoženja da danes žive življenje, ki so se ga kvečjemu lahko privoščili degenerirani rimski velikaši. Legitimne in nelegitimne žene bančnih mogotcev razmečejo samo za svoje obleke in luksuz toliko denarja, da bi s potroški ene take Venere lahko živelo sto navadnih zemljanov udobno življenje. Seveda ti takoj pridejo razni ljudski demokratični voditelji z odgovorom na take očite, da niso odgovorni za početje posameznikov. Mi pa pravimo, da so odgovorni. Podpirajo pač kapitalistični družabni sistem, v katerem lahko posamezniki neizmerno bogate, dočim množice stradajo in tolčejo največjo bedo. Kapitalistične meščanske stranke se tudi prav nič ne strašijo postavljati na odlična gospodarska, kakor tudi politična mesta ravno one parasite, za katerih početje nočejo prevzemati nobene odgovornosti. V Beogradu so imele vse narodne stranke dve leti vso moč v svojih rokah in prav lahko bi onemogočile, da posamezniki bi nekradli dobrot ljudskega dela. Danes je pa pri nas položaj tak, da tisti, ki si je največ nakradel ljudskega premoženja, uživa največje časti in

slavo. Samo, da si premeten goljuf in imaš milijone nedočkazane provenijence, in že si spoštovan in ugleden človek. In če si pri tem tudi idijot, denar je tukaj in zlata teleta odločujejo.

To ostudnost, ki bije vsakemu poštenemu življenju in delu v obraz, ne opazamo samo pri bankirjih, ampak tudi vsepovsod v industriji in agrarnih podjetjih. Delavna moč se brezvestno izrablja, človek je ponižan na stopnjo brezpravne živine, ki naj toliko časa gara, da crkne za plotom, pozabljen od boga in ljudi.

Borimo se proti nemorali pridobivanja brezmejnih zaslužkov in proti nemorali pojmovanja življenja sploh. Borimo se proti izrodnom kapitalističnega družabnega reda. Hočemo, da bo plačano delo in ne goljufije ter kraja; hočemo da se upošteva zmoglost in ne protekcije in dobre zveze s slučajno vladajočimi. Naš boj je naperjen korupciji in velja za poštenost. Delavni sloj naroda naj nima samo pravice do dela, ampak tudi do pravičnega zaslužka. Nočemo ničesar drugega kot golo življenje in sredstev, da si to življenje ohranimo.

Vse to pa ne bomo dosegli toliko časa, dokler bo med nami živelo lahko par stotin parasitov na naše stroške. Toliko časa ne bo boljše, dokler bodo parasite nosile po rokah meščanske stranke, mnogokrat izključno samo vsled tega, da odleti v strankine fonde nekaj priglufanih grošov za volitve in kapitalistični tisk.

Hočemo pravico! Naj potem kapitalistično časopisje še tako vpije,

da uganjamo demogogijo. Če imenujete naše očitke demagogijo, dobro! Samo odgovorite nam jasno in brez zavijanja, kaj ste ukrenili tekom dveletnega vladanja proti nemorali našega javnega življenja. Zakaj niste izključili iz svojih vrst tatove ljudskega premo-

ženja in povzročitelje druginje ter največje bede v najširših plasteh naroda.

Vemo, da je vsak stvarca zagovor nemogoč. Zato bomo obračunali pri volitvah z posrednimi in neposrednimi krivci nesreče, ki je zadela jugoslovansko ljudstvo! —aa—

Kapital in delo.

Današnji življenjski pogoji niso moralni; ali rode brezbržnost ali upor, na nikak način pa ne zamorejo ustvariti one najmanjše zadovoljnosti, ki je človeku potrebna, če hoče razviti svoje zmoglosti. Samo po sebi razumljivo je, da delavec hrepeni po zboljšanju svojega često silno bednega stanja, ali vendar se zdi, da izhaja njegov odpor do današnjega produkcijskega sistema morda manj iz materialnih vzrokov, kakor pa iz nezadovoljnosti, ker se ne zadosti njegovim moralnim potrebam, ki so zanj večjega pomena, kot potrebe želodca.

V vsakem človeku so težnje, ki ga silijo, da bi se posvetil delu, ki bi trajno potrebovalo njegovega truda. Tako delo ga takorekoč moralno podpira in mu pomaga da lažje prenaša enoličnost vsakdanjega življenja. Z drugimi besedami rečeno, je za zadovoljstvo posameznika neobhodno potrebno, da je nekam vezan; nič namreč ni žalostnejšega kot pluti kot zamašek. ki ga različni tokovi zanašajo zdaj sem, zdaj tja, ne da bi kje pustil sled za seboj.

Če delavec ni vezan k ničemur na svetu, so njegove misli in zamenjani čuti prav lahko dostopni nevarnim sanjam. Njegove zmoglosti se slabšajo, njegova nramnosj pada, njegovo življenje takorekoč podivja in končno propade v grobih zabavah in pijači.

V moderni demokraciji bi moralo biti ljudstvo vrhovni vladar. Ljudstvo pa je sestavljeno po veliki večini iz nevednežev in nezrelih ljudi, ki delajo kot orodje pod takimi pogoji, da njihova inteligenca in soodgovornost takorekoč ne deluje. Je sicer resnica, da ljudstvo politično vlada, ker pa je nezrelo in nevedno, je v resnici njegova moč v rokah „predstavnikov“, ki obljublajo ljudstvu mnogokrat nemožno, samo, da se obdrže na svojih mestih. Je jasno, da jim ravno ne zaleži preveč na tem, da bi ljudstvo izpregledalo.

Združenje kapitala in dela je cilj, k katerem teži vse socijalistično gibanje, dasi je to združenje jako težko izvedljivo. In vendar se mora izpeljati. Med kapitalom in delom mora zavladati socijalni mir, ako hočemo da bodo delavci in kapital vezani s trajnimi vezmi, ki pa jih nikdar ne more stvoriti današnja mezda. Je resnica, da se delavci sicer zanimajo tu in tam za razvoj domače industrije, ker od tega zavisi višina njihovih plač in stalnost službe — ali nikdo ne bo verjel, da to dejstvo zadostuje s svojim vplivom v vsakdanjem delavčevem življenju, ker najglobljeji ljudski čuti težje vedno in predvsem k najbližji okolici, k rodbini, prijateljem in službi.

Kako pomanjkljiv v tem oziru je današnji red! Delavec je živo orodje, ki se vsako jutro postavi poleg mrtvega stroja in ni o nasledkih svojega dela poučen skoro nič boljše kot stroj, ki ga oskrbuje. Kako naj mu bo potem simpatična tovarna, v kateri je zaposlen na tako negotov in nestalen način in iz katere je lahko vsak dan odpuščen?

Ni sicer soudeležen pri trudu uprave in mogoči zgubi, ali to ni pozitivno dobro, ki bi ga delavec po vrednosti cenil. Popolnoma je razumljivo, da delavci ne žele ravno prevemkega uspeha podjetju, ki izplačuje vedno iste plače, pa naj bodo njegovi uspehi dobri ali slabi.

„Meščanski“ gospodarji jako radi podčrtavajo moralne lastnosti osebne lastnine: ta baje vzpodbuja k delu, zreli misel o osebni odgovornosti in olajšuje pravilni način življenja; inteligenta, ki je stalno v stiku z resničnim življenjem, vodi k novim mislim, dviga njegov karakter in jača njegovo samostojnost. To je sicer vse pravilno, a ravno zato bi morala iz tega spoznanja slediti uničujoča sodba o socijalnem redu, v katerem je toliko ljudi neimovitih in so vsled tega odrezani od vseh teh dobrin.

Združenje kapitala z delom je geslo, ki se je že mnogokrat uporabljalo. Zanimivo je dejstvo, da ta misel ne izhaja od teoretika; nastala je kot praktična rešitev, ki so jo sprejeli delodajalci in delavci, da bi zagotovili svoje medsebojno razmerje s tem, da ustvarijo med seboj skupnost koristi. Vsaj kot stremljenje najdemo to misel na mnogih krajih in kot vsaka socialna institucija se tudi ta spreminja po kraju, okoliščinah in razmerah, razvijajoč se od najenostavnejšega do najpopolnejšega sistema.

Ako upoštevamo delavsko stališče, bomo razumeli, da bi se njihovo stanje osnovno spremenilo, če bi enkrat lahko zapopadli, da niso samo orodje obvladajočega jih kapitala, temveč družabniki in da je tovarna, ki v njej delajo, njihova in da zamore prosperovati le tedaj, če se bodo oni zanj zavzeli s svojim delom; da bode njihov dobiček tem večji, čim večji uspeh bo doseglo podjetje.

In kakšna zmena nastane za delavce tudi v moralnega stališča, ako so zastopani v upravi po dveh ali treh svojih tovariših, ki sodelujejo pri vodstvu podjetja in pravilno obveščajo svoje tovariše o napredku ali nazadovanju podjetja. Dokler zaposluje tovarna samo njihove roke, ne pa njihove srca in misli, je ona zanje mrzlo, tuje in negostoljubno mesto, ki jo smatrajo nekateri za ječo. Če pa postane taka tovarna njihova (ne morda državna) last, v kateri se uresničuje vrednost njihovega dela in truda, se bodo začeli zanj zanimati, priljubi se jim in delali bodo zanj.

In koliko pridobe delavci, ako se bodo poučili o pogojih, pod katerimi deluje njihovo podjetje, ako se seznanijo s problemi, ki so združeni z vodstvom zavoda! Mogoče je seveda, da ne bodo takoj in lahko zapopadli, zakaj gre, a s časom bi gotovo napredovali, medtem ko danes marsikak delavec ne ve sploh ničesar.

Uresničenje novega režima, ki bo združil delo s kapitalom, prinese delavcem s časom zrelost in obratnost; ker ti dve lastnosti se dasta v popolni meri prilastiti le, če se jih praktično vežba in uporablja.

Gospodarstvo.

K pomanjkanju stanovanj. Opozorjamo na današnji oglas Christoph & Unmack d. d., Niesky v Gornji Lužici (Oberlausitz) in priporočamo bralcem firmo najtopleje. Pri današnji stiski za stanovanja bi bilo opozoriti posebno na to, da imenovana firma v kratki dobi gradi enorodbinske in dvorodbinske hiše po Döckerjevem sistemu, gradi vile in stanovanjske hiše v bločni obliki vsakega sloga in omenjamo zlasti, da je firma pokazala posebno spretnost pri lesenih stavbah (Freibau), pri čemer se

opira že na desetletja izkušnje. Veliko zmožnost leta 1882. ustanovljene firme Christoph & Unmack d. d., ki si jo je pridobila kot najstarejša in največja specialna graditeljica razločljivih lesenih stavb ne samo v Evropi, nego tudi čez morje, naj osvetli nastopni razvid: a) 3500 delavcev in uradnikov, 500.000 kvadratnih metrov tvorniške površine, 60.000 m² pozidane ploščine, 6000 m² za zalogo lesa, 18.000 m² prostora za na prostem naloženi les, 1900³ sušilnice, 10 žag. jarmenikov, 140 strojev za obdelovanje lesa, stroji na 1000 konjskih sil. Vsega skupaj je postavila firma Christoph & Unmack d. d. lesenih zgradb

z 2.000.000 m² ploščine. Izkušnje in tvorilna zmožnost firme, odprta na preizkušeno sodelovanje spretnih statistikov, tehnikov, strokovnjakov za velikanske lope in lesene zgradbe jamčijo korektno, brzo postavljanje tudi največjih lesenih gradbenih projektov, zasnovanih kot polnostenske, mrežne itd. gradbe po potrebi na vezavo in sklep, zbito, staknjeno itd., različni načini spojin, porabljeni pri kaki stavbeni obliki ali pa primerno združeni.

O stanovanjskih hišah in vilah ter „lesni prosti gradnji“ izidejo v najkrajšem času natančne razprave.

Zlatorog milo

Je najboljšo in najcenejšo posod za dobiti
Izdeluje kristalno sodo, sveče in toaletno milo.

Prva mariborska tovarna mila Maribor.

Pozor! Kam?

v trgovino zmešanim blagom

Albin Pečar

Podčetrtak.

Slavnemu občinstvu se priporoča kavarna „CENTRAL“

poleg Zmajevca (Jubelejnega) mestu

Lastnik STEVO MIHOLIČ.

Če želite dobro in poceni

blago za obleke, obleke po meri, sukno, platno, perilo, nogavice i. t. d. obiščite trgovino

I. M. Šoštaric, Maribor, Gosposka ulica št. 5.

F. BATJEL velika zaloga vsakovrstnih dvokoles, šivalnih strojev
Ljubljana, Stari trg št. 28 in posameznih delov. — Mehanična delavnica Karlovska c. 4.

V nobeni hiši, kjer so otroci, ne sme manjkati

Moj zverinjak

knjižica našim malim za zabavo in pouk s 45 slikami in k temu spadajočim besedilom
Cena 20 kron.

Dobiva se v Ljubljani v Zvezni knjigarni, Marijin trg 8
Zvezni tiskarni, Stari trg 19, I.

Prvi mariborski slovenski stavbeni umetni
ključavničarski mojster

FERDO BABIČ

Maribor, Splavarska ulica št. 3

se priporoča cenjenemu občinstvu.

Cenjenemu občinstvu se priporoča

kavarna „Central“

Gosposka ulica, Maribor.

Lastnik G. Valjak.

Somišljeniki!

naročajte in razširjajte

„Novo Pravdo“

Pri naročanju dopošljite natančne naslove!

KAM? KAM?

v trgovino pri „Štajercu“

Velika zaloga vsakovrstnega špecerijskega in kolonijalnega blaga

Resnik & Vablč, Krčevina, Maribor.

Priporočljive tvrdke v Ljubljani

Srečko Potočnik
krojaška delavnica
Selenburgova ulica

Brata Rožič
Sobno in dekorat. slikarstvo in pleskarstvo
Vegova ul. 8 — Soteska 1

Anton Černe
graver, Dvorni trg 1
Katalog franko

Jadranska banka

sprejema vloge na hranilne knjižice, žiro- in druge vloge pod najugodnejšimi pogoji.

Prevzema vse bančne posle pod najugodnejšimi pogoji.

Beograd, Celje, Dubrovnik, Kotor, Kranj, Ljubljana, Maribor, Metković, Opatija, Sarajevo, Split, Šibenik, Zadar, Zagreb, Trst, Wien.

Poslovne zveze z vsemi večjimi kraji tu-in v inozemstvu

Christoph & Unmack d. d.

glavno obratovališče NIESKY, OBERLAUSITZ (Gornja Lužica).

Postranska obratovališča: Černhausen na Čehoslovaškem in Kopenhagen (Kodanj)

se priporoča za hitro izdelavo enodružinskih, dvodružinskih in večdružinskih hiš po Döckerjevem sistemu. Vile in stanovanjske hiše bločne oblike vseh slogov, dalje industrijske stavbe, velikanske tvorniške delavniške lope, prekrvoja za kolodvore, klavnice, tržnice, mostovi, strojnice, gledališča za kino, razstavne dvorane, garaže, cerkvene strehe, vodne naprave, bolnice po paviljonskem sistemu itd. Strešni stoli brez motečih opor. — Cenjena vprašanja na upravništvo „Jugoslavije“ pod Christoph & Unmack, A. G. — Več v besedilu lista.